

Sygn. akt I CSK 716/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSA Bogusław Dobrowolski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. K. i D. K.
przeciwko Polskim Sieciom Elektroenergetycznym S.A. w K.
o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt VI ACa .../15,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w [...] zasądził od pozwanego Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. na rzecz powodów J. K. i D. K. solidarnie kwotę 84.274 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2011 r. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów w okresie od dnia 9 kwietnia 2003 r. do dnia 9 kwietnia 2004 r. oraz oddalił powództwo w pozostałej części.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że w latach 80-tych ubiegłego wieku na nieruchomości o nr ew. 4/4 położonej w miejscowości M. posadowiona została linia energetyczna wysokiego napięcia 400 KV M.- M. Realizacja budowy linii opierała się m.in. na decyzji o zatwierdzeniu planu realizacyjnego z dnia 30 sierpnia 1980 r. i decyzji z dnia 20 maja 1981 r. zezwalającej Zakładowi Energetycznemu na czasowe wejście na teren stanowiący własność prywatną. Decyzja o zezwoleniu na wejście na nieruchomość została uchylona, a inwestor nigdy nie uzyskał zgody na realizację inwestycji. Nad nieruchomością przebiega linia WN oraz usytuowana została konstrukcja słupów energetycznych. Pozwany obecnie jest właścicielem tej linii, a powodom przysługuje prawo własności nieruchomości. Posadowione na niej urządzenia uniemożliwiają jakiegokolwiek korzystanie z nieruchomości. Powodowie mają obowiązek znoszenia ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego w linii 80 m, każda lokalizacja obiektów i zmiana kwalifikacji nieruchomości powinna być uzgadniana z pozwanym. Pozwany nie zawarł z powodami umowy umożliwiającej legalne korzystanie z nieruchomości, jak również nie podejmował żadnych działań w kierunku legalizacji zaistniałego stanu faktycznego. Wysokość rocznego czynszu dzierżawnego za korzystanie z nieruchomości wynosi 92.000 zł.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 14 czerwca 2016 r. oddalił apelację pozwanego. Podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji w zakresie wysokości wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości.

Sąd Apelacyjny odniósł się do podniesionego w apelacji zarzutu zasiedzenia

przez pozwanego służebności przesyłu. Wskazał, iż Sąd Okręgowy zajął się tym zarzutem i postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2011r. zawiesił postępowanie do czasu zakończenia sprawy o stwierdzenie zasiedzenia służebności, stanowiącej kwestię o charakterze prejudycjalnym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sprawa o stwierdzenie zasiedzenia zakończyła się prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w S. z dnia 30 października 2012 r. oddalającym wniosek, który uznał, iż nie upłynął 30 - letni okres zasiedzenia w złej wierze. Sąd Apelacyjny zauważył, iż skarżący w niniejszej sprawie nie wykazał, kiedy miałby upłynąć termin zasiedzenia służebności. Przyjmując nawet stanowisko Sądu Rejonowego w M. rozpatrującego sprawę o zasiedzenie, że oddanie linii nastąpiło wcześniej niż w 1984 r., oraz stanowisko pozwanego, że termin zasiedzenia upłynął w styczniu 2015 r., to powodowie w dniu 8 kwietnia 2010 r. złożyli do Sądu Rejonowego w P. wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, w której wezwali pozwanego do ugody w sprawie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z należącej do nich nieruchomości i umownego ukształtowania zasad dalszego korzystania z niej. W ocenie Sądu Apelacyjnego była to czynność przed sądem, która zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. stosowanym odpowiednio, przerywa bieg zasiedzenia służebności. Zawezwanie do próby ugodowej z propozycją skierowaną do pozwanego uregulowania stosunków praworzeczowych dotyczących nieruchomości, na której posadowione są urządzenia przesyłowe pozwanego, stanowi czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia czy zabezpieczenia roszczenia. W konsekwencji powodom przysługuje roszczenie z art. 224 § 2 i art. 225 k.c., zaś Sąd Okręgowy nie naruszył art. 285 § 1 w zw. z art. 292, 172 i 176 § 1 k.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pozwany. Zaskarżył ten wyrok w całości i zarzucił naruszenie art. 292 w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 175 i art. 172 § 2 k.c. przez uznanie, że wskutek złożenia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej doszło do przerwania biegu terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, mimo że czynność ta nie stanowi czynności podjętej bezpośrednio w celu dochodzenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 175 k.c. do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń. Z kolei według art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Wytoczenie przez właściciela nieruchomości przeciwko posiadaczowi służebności przesyłu, a przed dniem 3 sierpnia 2008 r. przeciwko posiadaczowi służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, powództwa o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treścią tej służebności nie przerywa biegu jej zasiedzenia (por. uchwała składu siedmiu Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 r., III CZP 45/14, OSNC z 2015 r., nr 5, poz. 54). Nie mogło również doprowadzić do przerwy biegu zasiedzenia zawezwanie do próby ugodowej z dnia 8 kwietnia 2010 r. w zakresie skierowanego do pozwanego żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

Wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305¹ § 2 k.c.) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, OSNC z 2011 r., nr 9, poz. 99). Czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia prawa w rozumieniu art. 123 § 1 w zw. z art. 292 i 175 k.c. jest każde zachowanie właściciela nieruchomości przed właściwym organem zmierzające bezpośrednio do uregulowania stosunków prawnorzeczowych wykonywanej służebności lub zaniechania wykonywania tej służebności (uzasadnienie wskazanej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 r., III CZP 45/14). Sąd Apelacyjny uznał, że zawarte we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej żądanie umownego ukształtowania zasad dalszego korzystania z nieruchomości spowodowało przerwę biegu zasiedzenia służebności. Stanowisko to nie zasługuje na podzielenie.

Zgodnie z art. 185 § 1 zd. drugie k.p.c. w wezwaniu do próby ugodowej należy oznaczyć zwięźle sprawę. Pismo procesowe zawierające taki wniosek

powinno zawierać oznaczenie sprawy na tyle dokładne by można było stwierdzić co ma być przedmiotem postępowania pojednawczego, jakiego konkretnego stosunku prawnego ma ono dotyczyć. W orzecznictwie wyjaśniono, że zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., ale jedynie co do wierzytelności w zawezwaniu tym precyzyjnie określonej zarówno co do przedmiotu, jak i jej wysokości. Takiemu podejściu nie sprzeciwia się wynikający z art. 185 § 1 k.p.c. obowiązek związłego oznaczenia sprawy. Wymóg związłego oznaczenia sprawy należy przede wszystkim wiązać z obowiązkiem przedstawienia argumentacji uzasadniającej żądanie oraz przytaczania dowodów na jego poparcie. Zawezwanie do próby ugodowej musi odpowiadać podmiotowo i przedmiotowo żądaniu zgłoszonemu w pozwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2014 r., V CSK 586/13, niepubl.). Zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., jedynie co do wierzytelności w zawezwaniu tym określonych, tak co do przedmiotu żądania, jak i wysokości. Nie przerywa zaś co do innych roszczeń, które mogą wynikać z tego samego stosunku prawnego, ani ponad kwotę w zawezwaniu określoną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2009 r., II CSK 259/09, niepubl.). Związłe oznaczenie sprawy, o którym mowa w art. 185 § 1 k.p.c. nie zwalnia wnioskodawcy od ścisłego sprecyzowania jego żądania tak, aby było wiadomo, jakie roszczenia, w jakiej wysokości i kiedy wymagalne są objęte wnioskiem. Bez tego wymogu nie można byłoby wiązać z zawezwaniem do próby ugodowej skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia, skoro z zawezwania nie wynika nawet, z jakimi roszczeniami występuje wnioskodawca (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 238/06, niepubl.).

We wniosku złożonym w dniu 8 kwietnia 2010 r. o przeprowadzenie postępowania pojednawczego powodowie zgłosili żądanie ukształtowania zasad dalszego korzystania z nieruchomości. W uzasadnieniu tego wniosku wskazano na to, że nie zawarto żadnej umowy umożliwiającej legalne korzystanie z niej. Tak określone żądanie nie spełnia warunków związłego oznaczenia sprawy w rozumieniu art. 185 § 1 k.p.c. Nie skonkretyzowano w nim stosunku prawnego, który miał być przedmiotem postępowania pojednawczego. Powoływanie się na bliżej nieokreśloną umowę było w tym względzie niewystarczające ponieważ

w odniesieniu do nieruchomości można zawierać różne umowy, i nie wszystkie zmierzają do uregulowania stosunków prawnorzeczowych (np. umowa dzierżawy).

W podanych przyczyn Sąd Najwyższy uznał za uzasadniony zawarty w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia powołanych w niej przepisów prawa materialnego. Sąd Apelacyjny uchybił tym przepisom uznając, że nieskuteczny był zgłoszony przez pozwanego zarzut nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu ponieważ doszło do przerwy biegu zasiedzenia na skutek wniesienia do sądu wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, w którym nie został skonkretyzowany stosunek prawny mający być przedmiotem postępowania pojednawczego.

Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uwzględnił skargę kasacyjną.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

kc

jw